

Kjennetegn på måloppnåelse – samisk som førstespråk, Vg3 SF / Vg3 påbygging

Kjennetegnene på måloppnåelse gjelder ny læreplan i samisk som førstespråk (SFS01-05). De er veiledende for standpunktvurdering.

ARTIKKEL

SIST ENDRET: 13.11.2020

Veiledende kjennetegn på måloppnåelse er utarbeidet for å støtte lærere i arbeidet med standpunktvurdering. Det er fortsatt kompetansemålene i læreplanen som er grunnlag for vurdering, og kjennetegnene må derfor brukes sammen med læreplanen. Kjennetegnene er kvalitetsbeskrivelser av hvordan elevenes kompetanse kan se ut på ulike nivå.

Handlingsrommet i læreplanen gir lærere og elever anledning til å velge innhold, og hvordan opplæringen skal organiseres. Kjennetegnene er derfor formulert på et overordnet nivå og for tre karakterer: lav kompetanse (karakter 2), god kompetanse (karakter 4) og framifrå kompetanse (karakter 6), jf. forskrift til opplæringslova.

Veiledende kjennetegn på måloppnåelse skal bidra til en felles nasjonal retning for standpunktvurderingen. Skoler og lærere kan bruke disse for å skape tolkningsfellesskap.

[Her kan du lese mer om samarbeid og tolkningsfellesskap.](#)

[Her kan du lese mer om hvordan du kan ta i bruk læreplanene.](#)

Kjennetegnene gjelder total vurdering av både muntlig og skriftlig kompetanse og disse skal brukes sammen med læreplanen.

Muntlig og skriftlig

Lav kompetanse i faget, karakter 2	God kompetanse i faget, karakter 4	Framifrå kompetanse i faget, karakter 6
<p>Eleven anvender eksempler til å forklare hvilke kjennetegn ved samisk litteratur som knytter seg til samisk kultur og samfunn. Eleven beskriver sentrale forhold ved samisk kultur og samfunn som kommer fram i forskjellige muntlige tradisjoner, fortellinger og sagn, så som i joiker, sanger, fortellermåter osv. og i skriftlig litteratur. Eleven henter noen enkeltstående eksempler fra tekster til andre urfolk og andre kulturer, som sammenlignes med samiske tekster.</p>	<p>Eleven tar fram forskjellige eksempler fra samisk muntlig tradisjon og skriftlig litteratur og drøfter hvordan disse er knyttet til samisk kultur og samfunn, og hvordan forskjellige forhold ved samisk kultur og samfunn kommer fram i samisk litteratur til forskjellige tider. Eleven kan knytte muntlig tradisjon fra tidligere tidsperioder til moderne samisk litteratur. Eleven henter eksempler fra tekster både fra andre urfolk og andre kulturer og anvender disse til å reflektere over samiske tekster. Eleven benytter relevante eksempler i diskusjoner.</p>	<p>Eleven drøfter og reflekterer over hvordan de forskjellige tidsperiodenes muntlige tradisjoner i de forskjellige samiske områdene kommer fram i samiske litteratur til de forskjellige tidsperiodene og hvordan de har påvirket dette. Eleven drøfter forskjellige sider ved samisk kultur og samfunn, og forklarer ved hjelp av varierte eksempler hvordan dette kommer fram i samisk litteratur til de forskjellige tidsperiodene og omvendt. Eleven henter varierte og relevante eksempler både fra tekster til andre urfolk og andre kulturer og anvender dette i sine refleksjoner.</p>
<p>Eleven undersøker og beskriver kjente forhold som berører lokale forutsetninger og muligheter for samisk språk og flerspråklighet i de forskjellige tidsperiodene og knytter egen flerspråklige og flerkulturelle bakgrunn og identitet til faglige sammenhenger.</p>	<p>Eleven undersøker, forklarer og drøfter ved hjelp av relevante eksempler temaer som berører situasjonen til samisk språk og flerspråklighet med forutsetninger og muligheter både lokalt og ellers i landet, og knytter egen flerspråklighet og flerkulturelle bakgrunn og identitet til faglige sammenhenger.</p>	<p>Eleven undersøker, forklarer og drøfter grundig i lokal og allsamisk perspektiv ved hjelp av forskjellige eksempler temaer som berører situasjonen til samisk språk og flerspråklighet med forutsetninger og muligheter og knytter egen flerspråklighet og flerkulturelle bakgrunn og identitet til faglige sammenhenger.</p>
<p>Eleven er bevisst på hvordan man kan bevare samisk språk og reflekterer over noen sider ved språkbruken i samfunnet og fremtiden for samisk språk.</p>	<p>Eleven fremmer bevisst bevaring av samisk språk og reflekterer over språkbruken i samfunnet og fremtiden for samisk språk.</p>	<p>Eleven jobber bevisst for bevaring og utvikling av samisk språk og reflekterer kritisk over språkbruken i samfunnet og fremtiden for samisk språk.</p>
<p>Eleven kjenner faguttrykkene og fagspråket innen de</p>		

<p>forskjellige temaene og kan anvende de i kjente sammenhenger. Eleven benytter til en viss grad faguttrykk i kjente sammenhenger, men underbygger ikke betydningen av faguttrykk og uttrykksformer ved hjelp av eksempler.</p>	<p>Eleven kjenner innholdet til faguttrykkene innen de forskjellige temaene godt og kan anvende relevant fagspråk og eksempler i forbindelse med de forskjellige temaene.</p>	<p>Eleven kjenner diverse faguttrykk og uttrykksformer, kan anvende presist og relevant fagspråk sammen med eksempler i forbindelse med forskjellige temaer.</p>
<p>Eleven anvender kjente tradisjonelle uttrykksmåter og viser noe språklig kreativitet som langt på vei passer til aktivitetene.</p>	<p>Eleven anvender tradisjonelle uttrykksmåter og viser språklig kreativitet som passer til de forskjellige aktivitetene.</p>	<p>Eleven har et personlig, selvstendig språk og anvender bevisst tradisjonelle uttrykksmåter og viser nyansert, språklig kreativitet som passer godt til de forskjellige aktivitetene.</p>
<p>Eleven velger kjent språk- og kommunikasjonsteknologi. Eleven kan ha valgt verktøy som ikke anvendes effektivt, og behøver hjelp til å bytte verktøy.</p>	<p>Eleven kjenner forskjellig språk- og kommunikasjonsteknologi og kan blant disse velge nyttige verktøy til forskjellige aktiviteter og formål.</p>	<p>Eleven kan vurdere arbeidsprosessens mål og forløp, og på selvstendig grunnlag velge høvelige verktøy. Eleven anvender språk- og kommunikasjonsteknologi til effektivt og formålstjenlig arbeid og kommunikasjon. Eleven vurderer kontinuerlig verktøyets hensiktsmessighet til arbeidet og målet, og bytter de ut etter behov.</p>
<p>Eleven velger og anvender noen kilder i teksten. Ved valg av kilde har ikke eleven vurdert pålitelighet, relevans og holdbarhet grundig. Eleven markerer sitater og referanser i teksten, men alt er ikke riktig markert i teksten og noen kan mangle både i teksten og i kildelisten.</p>	<p>Eleven vurderer og velger kilder utfra pålitelighet, relevans og holdbarhet. Eleven mestrer langt på vei anvendelsen av sitater og referanser. Eleven henviser til kildene på en ryddig og etterrettelig måte.</p>	<p>Eleven velger relevante kilder til teksten på en selvstendig måte. Eleven vurderer alle kildene kritisk både ved valg og anvendelse, og vurderer påliteligheten, relevansen og holdbarheten til kildene. Eleven skiller mellom og behersker sitering og referering både muntlig og i skriftlige tekster, og markerer disse klart både i teksten og i kildelisten.</p>

Muntlig

Lav kompetanse i faget, karakter 2	God kompetanse i faget, karakter 4	Framifrå kompetanse i faget, karakter 6
<p>Eleven deltar i faglige diskusjoner om kjente temaer og legger til en viss grad fram sin kunnskap og sine meninger. Eleven responderer til en viss grad på de andres framlegg. Elven reflekterer over kjente faglige temaer og anvender forskjellige sentrale retoriske appellformer og virkemidler. Eleven behersker noen sentrale muntlige sjangre.</p>	<p>Eleven deltar i forskjellige faglige diskusjoner og legger fram sin kunnskap og sine meninger. Eleven stiller spørsmål til forskjellige emner og responderer på de andres framlegg. Elven fremmer relevante refleksjoner over faglige temaer og anvender høvelige språklige og estetiske virkemidler og retoriske appellformer. Eleven behersker godt forskjellige muntlige sjangre.</p>	<p>Eleven deltar aktivt i forskjellige faglige diskusjoner og legger fram sin kunnskap og sine meninger i drøftingene og i generelle argumentasjoner. Eleven stiller kritiske spørsmål til forskjellige emner og responderer på de andres framlegg. Elven fremmer grundige refleksjoner over forskjellige faglige temaer og anvender på en høvelig måte forskjellige språklige og estetiske virkemidler, retoriske appellformer og muntlige sjangre som er tilpasset formålet.</p>

Skriftlig

Lav kompetanse i faget, karakter 2	God kompetanse i faget, karakter 4	Framifrå kompetanse i faget, karakter 6
<p>Eleven leser diverse skjønnlitterære og sakprosa tekster av både forskjellige former og sjangre, og reflekterer til en viss grad over innholdet og oppbygning av disse. Eleven analyserer tekstene og knytter tekstene til tidsperioden den er skrevet i og peker på noen sentrale tilknytninger til tidsperioden og kulturhistorien. Eleven kjenner noen språklige virkemidler og noen språkhistoriske kjennetegn i tekstene.</p>	<p>Eleven leser og analyserer forskjellige kategorier av skjønnlitteratur og sakprosa tekster som er skrevet i forskjellige sjangre, og reflekterer over innholdet og oppbygningen av disse. Eleven beskriver språklige virkemidler som er benyttet i teksten. Eleven analyserer tidsperioden da tekstene ble skrevet og knytter de opp mot historiske og kulturhistoriske perspektiver og sammenhenger. Eleven knytter tekstene både opp mot den tidsperioden de ble skrevet i og til elevens nåtidkontekst. Eleven kjenner til hvor i teksten de språkhistoriske perspektivene er.</p>	<p>Eleven leser og analyserer forskjellige kategorier av skjønnlitteratur og sakprosa tekster som er skrevet i forskjellige sjangre. Eleven analyserer tekstene og reflekterer over innholdet og oppbygningen av disse og viser hvordan språklige virkemidler påvirker innholdet og teksten. Dertil anvender eleven egen kunnskap om språket og litteraturen. Eleven analyserer tidsperioden da tekstene ble skrevet og knytter de opp mot historiske og kulturhistoriske perspektiver og sammenhenger. Eleven reflekterer over tekstene både i forhold til den tidsperioden da de ble skrevet og til nåtiden. Eleven kjenner til og analyserer de språkhistoriske perspektivene i teksten.</p>

<p>Eleven skriver tekster i mange former og sjangre, som til en viss grad følger sjangernormene. Tekstene har enkel struktur der temaene til en viss grad passer sammen, og der teksten til en viss grad henger sammen.</p>	<p>Eleven skriver tekster i forskjellige lengder, og i forskjellige former og sjangre, som følger sjangernormene. Teksten har en klar struktur der temaene passer sammen, og der teksten henger godt sammen både i forhold til setninger og avsnitt.</p>	<p>Eleven skriver tekster i forskjellige lengder, og i forskjellige former og sjangre, som følger sjangernormene. Teksten har en klar og presis struktur der temaene passer sammen, og der teksten henger godt sammen både i forhold til setninger og avsnitt og teksten generelt.</p>
<p>Eleven velger tekstform (modalitet) og virkemidler som langt på vei passer til tekstens mål, innhold og målgruppe. Eleven anvender sentrale rettskrivings- og tegnsetningsregler i teksten.</p>	<p>Eleven velger høvelig tekstform (modalitet) og virkemidler ut fra tekstens mål, innhold og målgruppe. Eleven behersker de fleste rettskrivings- og tegnsetningsreglene.</p>	<p>Eleven vurderer og velger høvelig og hensiktsmessig tekstform (modalitet) og virkemidler ut fra tekstens mål, innhold og målgruppe. Eleven behersker i stor grad de fleste rettskrivings- og tegnsetningsreglene.</p>
<p>Eleven retter typiske feil i tekstene sine og gjør forbedringer i teksten med bakgrunn i lærerens merknader.</p>	<p>Eleven utfører rettinger og forbedringer i sine tekster ut fra faglige betingelser og merknader fra andre. Eleven vurderer egne og andres tekster og kommer med tilrådninger ut fra egen språk- og tekstkjennskap.</p>	<p>Eleven vurderer og utfører forbedringer av sine egne tekster ut fra faglige betingelser og merknader fra andre. Eleven vurderer andres tekster og kommer med relevante tilrådninger ut fra egen språk- og tekstkjennskap.</p>